

СТАНОВИЩЕ
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската
дейност (счетоводство)“

Изготвил становището: Доц. д-р Галина Симеонова Чиприянова, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, катедра „Счетоводна отчетност“, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“

Автор на дисертационния труд: Марий Весков Стоянов, D010116164

Тема на дисертационния труд: „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия“

Научен ръководител: Доц. д-р Галина Чиприянова

Основание за разработване на *Становището* е Заповед № 322 от 22 април 2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и приетата структура на становищата за придобиване на ОНС „доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд:

1. **Дисертационният труд** на тема „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия“ е с оптимален за научно изследване обем – 250 стандартни страници, от които: *Заглавна страница, Съдържание и Списък с използвани в дисертацията съкращения* – 5 стр., *Увод* – 7 стр., *Изложение*, структурирано в *три глави* – 200 стр., *Заключение* – 3 стр., *Използвана литература* – 10 стр. и *Приложения* – 25 стр.

Дисертационният труд е *структуриран* в съответствие с изискванията и има *логическа обвързаност* между отделните части.

Актуалността, предметът, обектът, целите, задачите и основната изследователска теза са дефинирани сполучливо в *Увода*.

Предметът на изследване е анализиране на особеностите, свързани със счетоводното отчитане на специфичните и многократно възникващите в дейността на предприятията от товарния автотранспорт разчети.

Целта на дисертационния труд е да се очертаят съществуващите възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетите при осъществяването на стопанската дейност на предприятията от товарния автотранспорт, при ограниченията в които е поставена българската икономическа практика.

Съдържанието на разработката се представя удачно посредством текстово изложение на информацията, фигури (20 бр.), таблици (7 бр.) и диаграми (2 бр.).

В подкрепа на изложението са включени 21 броя *Приложения*.

От списъка с *Използвана литература* проличава целенасоченост на научното изследване – 181 източника, в т.ч. литературни – на български, английски (19 бр.) и руски език (2 бр.), нормативни и електронни източници. Коректно са цитирани литературните източници, съгласно установените стандарти – APA Style.

2. **Авторефератът** на тема „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия“ е в достатъчен обем – 37 стр. и напълно съответства на структурата, съдържанието и

изследователските резултати на дисертационния труд. Коректно са приложени *Справка за приносите в дисертационния труд, Списък на публикациите по темата на дисертацията, Списък на публикациите по темата на дисертацията (по изискванията на НАЦИД) и Декларация за оригиналност на дисертационния труд.*

3. **Публикациите**, свързани с дисертационния труд намират изражение в: 1 глава от монографичен алманах на английски език, 2 научни статии, 4 научни доклада от научни и научно-практически конференции и кръгли маси в България. *Представената научна продукция съответства на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.*

По мое мнение, представените материали удовлетворяват изискванията на процедурата по оценяването на докторанта относно присъждането на ОНС „доктор“.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Формулираната от докторанта тема „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия“ е **дисертабилна**.

В разработката са обхванати важни проблемни области на счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт, в т.ч. счетоводното отразяване на възстановения ДДС, заплатен в страна-членка на ЕС, в която стопанските субекти не са установили дейността си; отчитането и данъчното третиране на реализираните услуги по превози на товари на територията на ЕС и извън него; счетоводното отчитане на разчетите с водачите на превозни средства при командироване и други. Анализирани са промените в нормативната уредба, които се отнасят до предприятията от товарния автотранспорт с втора дейност „Сервизни услуги“. В тази връзка изследваната проблематика е **актуална** за теорията и практиката. Въпреки че, докторантът се позовава на достиженията на други автори, неговото отношение към проблематиката е разпознаваемо спрямо тях.

Докторант Марий Весков Стоянов демонстрира стремеж за изчерпателност при изследване на отделните проблеми. **Оптималният обем и структурата** на дисертационния труд осигуряват в значителна степен завършеност на изследваните проблеми.

Тезата на дисертационния труд, че съществуват определени възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт на база задълбочено проучване и коректно прилагане на общата и специфичната нормативна уредба в практиката на стопанските субекти, е **доказана** посредством теоретичен анализ и изследвания в практиката на товарни автотранспортни предприятия от област Велико Търново (извадката е формирана по метода на случайния безповторен подбор).

В своята работа по поставените задачи докторант Марий Стоянов се позовава на **актуалната нормативна уредба** в Р България и приложимите счетоводни стандарти.

Съществува логическа обосновааност на основните заключения със съдържанието по отделните части на дисертационния труд.

Предложенията за усъвършенстване организацията на отчитането на специфичните и многократно възникващите разчетни взаимоотношения и модела за квитиране на вътрешните разчети в дейността на предприятията от товарния автотранспорт при изградена клонова мрежа, биха подпомогнали българската счетоводна практика.

Разработването на дисертационния труд се основава на актуални методи и средства на научното изследване в областта на счетоводството.

В хода на изследването се прилагат **методите: анализ, синтез, индукция, дедукция, исторически и дескриптивни методи.** За решаването на някои счетоводно-информационни проблеми докторантът е провел интервюта и наблюдения в практиката, които са намерили място в изложението на отделните глави. Представените в разработката фигури, таблици и диаграми визуализират авторските идеи и онагледяват адекватно извършените проучвания, обобщения и взаимовръзки в изложението.

Дисертационният труд се отличава с висок стил и е разработен задълбочено и обстойно.

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява идентично основните моменти (в съдържателно отношение) на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Съгласна съм с посочените научни и научно-приложни приноси. Справката от автореферата обективно отразява постиженията на докторанта с научен и практико-приложен характер, както следва:

► Класифицирането на разчетите за целите на счетоводството, анализа и управлението на дейността на стопанските субекти от товарния автотранспорт, с което се подпомага генерирането на детайлизирана информация в подкрепа управленските решения на ръководството;

► Предложеният модел на информационна система в предприятията с товарна автотранспортна дейност спомага за по-ефективен обмен на данни при управлението на предприятието, повишава степента на интеграция на счетоводната система и оптимизира организацията на счетоводството, контрола над дейността и приложението на счетоводното бюджетиране;

► Представянето на подходите за усъвършенстване организацията на счетоводното отчитане на специфичните и многократно възникващите разчетни взаимоотношения, модела за счетоводно отчитане на задълженията към доставчици на горива при използването на карти за безкасово закупуване на горива и заплащане на пътни такси, и възможностите за прилагане на договора за цесия и факторингите сделки в дейността на предприятията от товарния автотранспорт, подпомага счетоводната практика;

► Обобщени са досегашните решения при възстановяване на ДДС, заплатен в държава-членка на ЕС, в която стопанският субект не е установил дейността си, анализирани са предимствата и недостатъците от прилагането на режим „Касова отчетност на ДДС“, както и особеностите, възникващи в дейността на предприятията при реализацията на услуги по превози на товари на територията на ЕС и трети страни. Предложеният модел за счетоводно отчитане възстановяването на ДДС в предприятията от товарния автотранспорт постига точна идентифицираност на разчетите по ЗДДС в стремежа за осигуряване на прецизна информация за обекта на отчитане;

► Динамиката в нормативната уредба налага разработване на алтернативи и определяне стратегията за развитие на предприятията от товарния автотранспорт с втора дейност „Сервизни услуги“. В тази връзка адаптираният подход за определяне размера на провизиите към особеностите на автотранспорта – при начисляването на разходи за преустановяване на дейност по оказване на сервизни услуги, подпомага практиката при счетоводното отразяване на разходите за провизии в товарната автотранспортна дейност;

► Внедряването на счетоводното бюджетиране в стопанския субект с товарна автотранспортна дейност, като средство за вътрешен контрол, има ясно изразен положителен ефект. Разработените примерни форми на бюджета на вземанията от

клиенти и бюджета на задълженията към доставчици задоволяват потребността на ръководството от прогнозна информация за размера на вземанията и задълженията, спомагат за определяне на отклоненията на бюджетните спрямо фактическите данни и анализиране на причините. Предложеният формулен апарат дава възможност за изчисляване на очакваното равнище на събираемостта на вземанията от клиенти и погасяемостта на задълженията към доставчици.

От Списъка на публикациите по темата на дисертацията е видно – 7 броя публикации, в т.ч.: 1 глава от монографичен алманах; 2 научни статии и 4 научни доклада от участия в конференции и кръгли маси в България. С тях докторантът е направил публично достойние основните идеи и научните си достижения в дисертационния труд.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Представените дисертационен труд на тема „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия“ и автореферат по процедурата по публична защита **не съдържат слабости, които да намалят качествата им.**

Дисертационният труд и авторефератът визуализират докторант Марий Весков Стоянов като подготвен да осъществи задълбочено проучване с теоретико-приложен характер и аргументирано да извежда практически решения. В научните публикации на докторанта се анализират актуални проблеми на счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт в контекста на динамичната нормативна уредба.

Считам, че докторант Марий Весков Стоянов трябва да продължи бъдещата си научно-приложна дейност в областта на счетоводното бюджетирание като ефективно средство за вътрешен контрол на дейността в предприятията.

Като препоръка, докторантът притежава потенциал и следва да насочи усилията си към разширяване на публикационната активност в Scopus, ScienceDirect и други.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на тема: „**Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия**“, представлява актуално и задълбочено изследване с ясно открити научни достойнства и приноси. Въз основа на направената количествена и качествена оценка на разработката, изразявам **положително становище** и **подкрепям** присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Марий Весков Стоянов в професионално направление 3.8 „Икономика“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“.

град Свищов

28.05.2019 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Галина Чиприянова)